

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. II. An Sacramenta causent physicè Gratiam, an verò solum moraliter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

que jus ad illas semel in Sacramento acquisitum videatur in peccatore perseverare. Nam etsi ita fieri potuisset; prout etiam Deo volente potuisset jus illud à peccatore in Sacramento primò acquiri sine gratia sanctificante: sicut tamen constat illud in fieri dependere de facto à gratia sanctificante, sic etiam ob similem rationem in conservari dependet ab eadem; cuius, dum adest, insufficientiæ supplendæ adjectum est idem jus ad gratias actuales vi Sacramenti. Vi cujus proinde nulla datur gratia actualis excidenti à statu gratiæ: etsi quandoque & rariùs ex pura Dei misericordia intuitu præteriti Sacramenti fortasse detur.

Meritò tamen credi potest ejusmodi jus recuperari per pœnitentiam, ita ut cum gratia habituali (cui est accessorium) amittatur, & per eam sive jus ad eandem reviviscat. Existimo similiter, quòd in illis Sacramentis, quæ sublato obice reviviscunt ad gratiam sanctificantem eis correspondentem (quale est Baptismus, & fortè solus) reviviscat similiter jus ad gratias actuales correspondentes Sacramentis, si dignè fuissent suscepta.

Dico IV. Gratia, quæ vocari solet Sacramentalis, non differt à gratia habituali; uti nec ea quæ confertur in uno Sacramento distinguitur ab ea quæ confertur in alio, præterquam in hoc, quòd superaddat specialia auxilia actualia fini cuiusque Sacramenti proportionata eo modo, quo præc. Concluf. explicatam est. Ita communiter Doctores cum D. Bonaventura d. 1. p. 1. a. 109. 6. contra Nonnullos, qui volunt superaddi habitum speciale ad actus fini cuiusque Sacramenti correspondentes exercendos: & contra paucos alios aliter explicantes. Probatur breviter: quia hoc modo sufficienter intelligitur differentia gratiæ Sacramentalis ab alia; & quòd cumque aliud gratis fingitur absque fundamento in doctrina revelata aut ratione.

QUESTIO II.

An Sacramenta causent physicè Gratiam, An verò solum moraliter?

RESP. Sacramenta tantum esse causas morales gratiæ, quatenus objective Deum movent, ut intuitu illorum vel actionum juxta Christi institutionem exercitarum, & pretium sanguinis eius continentium, infallibiliter ex suo decreto & ordinatione conferat gratiam. Ita Scotus d. 1. q. 5. n. 12. & 13. Et inclinat D. Bonav. d. 1. p. 1. a. 1. q. 4. ad 2. Quæst. lateralem. Idem docent multi alii antiqui ac plurimi recentio-

res contra D. Thomam qu. 62. a. 4 (quem sequitur Suarez & multi alii, præsertim Thomista) existimantem Sacramenta esse physica instrumenta, per influxum realem ad gratiam concurrentia.

Probatur Conclusio I. ex refutatione potentiæ obedientiæ cuiuslibet ad quodlibet (in qua Auctores oppositæ sententiæ plurimum se fundant) quam suppono ex Philosophia.

Probatur II. præscindendo à possibilitate potentiæ obedientiæ præfatæ: quia juxta nostram sententiam faciliùs & clarè explicatur doctrina Catholica; adeoque non rectè recurritur ad efficaciam physicam tam miraculosam & difficulter intelligibilem, Sacramentis utique non tribuendam sine urgenti ratione aut necessitate: quæ hic nulla est; immo potius est in oppositum. Quod multipliciter ostenditur. Primò, quia Scriptura, Concilia, & Patres docent Christi passionem & merita esse veram causam nostræ salutis, & tamen non sunt nisi causa moralis: ergo idem existimandum est de Sacramentis, de quibus eodem modo loquuntur: præsertim cum hæc omnem efficaciam à passione habeant, neque eorundem dignitas magis requirat physicam efficientiam, quàm merita & passio Christi. Immo nec ipsa humanitas Christi aliter quàm meritorie seu moraliter in gratiam sanctificantem influit: non debet autem Sacramentis perfectior causalitas tribui, quàm ipsi humanitati Christi ejusque passioni, cujus sunt instrumenta.

Secundò quia Concilia & Patres, qui tribuunt Sacramentis veram causalitatem (in quorum auctoritate alii se fundant) loquuntur generaliter de omni gratia, quæ datur intuitu Sacramenti: ea tamen sæpè tantum moraliter per Sacramentum causatur, etiam juxta adversarios, ut quando sublato obice Sacramentum reviviscit, quod tunc valere ad dimittenda peccata, operari salutem & gratiam, dicit August. l. 3. de Baptismo cap. 13. ergo gratia semper tantum moraliter causatur per Sacramenta.

Tertiò quia præter gratiam habitualem Sacramenta etiam causant gratias actuales; & tamen has solum causant moraliter: quandoquidem dentur, dum Sacramentum amplius non est.

Quartò quia Scriptura, Concilia & Patres tribuunt vim causandi gratiam tam materiæ, quàm formæ: utraque tamen non potest semper physicè concurrere; cum materia sæpè non existat physicè, quando profertur forma, aut contra. Immo cum forma Sacramentorum pronuntietur successivè, non poterit physicè producere gratiam, nisi per ultimam syllabam sive postremum indivisibile formæ; cum reliquæ partes amplius non existant physicè: si tamen & ipsa ultima syllaba physicè coexistat gratiæ

Quia potentia obedientialis cuiuslibet ad quodlibet est impossibilis.

21. Et admissa possibilitate, non sit ratio amplectendi hic adeo dissolvens viam in doctrina fidei explicitanda.

Immo rationem potius obice declaratur. 22o

Secundò.

Tertiò.

23o Quarta.

Responsum...

19. Gratia Sacramentalis...

20. Sacramenta...

gratiæ producendæ ; quæ fortè in primo non esse actionis Sacramentalis produciuntur. Nihilominus ab hac quæstione physica abstrahendo, sequitur, omnes reliquas partes tam materiæ quàm formæ Sacramentorum causare tantum moraliter gratiam : cum ultima syllaba non agat tanquam instrumentum physicum aut virtus præcedentium syllabarum vel materiæ adhibita, cum quibus tantum facit unum per aggregationem. Quis autem credat Scripturam vel Patres fuisse pro ista syllaba ultima sollicitos. Quin potius constat ipsos loqui de una parte, uti de altera. Quod verò quidam contendunt, gratis suppositâ physicâ efficientiâ ultimæ syllabæ, rectè dici totum Sacramentum physicè operari gratiam ; sicut exercitus physicè expugnat civitatem, quod tamen solum facit pars illius ; hoc, inquam, non rectè adhuc diceretur. Nam physica operatio nequit physicè tribui toti aggregato per accidens ob hoc quòd à parte illius procedat. Sicut neque genus humanum totum physicè amat Deum, odit Deum &c. quando pars illius aggregati id physicè præstat. Quamvis quod facit pars totius per se, idem faciat physicè ipsum totum.

24.
Quintò.

Quintò efficacia Sacramentorum fundatur in significatione eorum ex instituto ; significatio autem ex instituto, cum sit ens morale, tantum fundat efficaciam moralem.

Sextò.

Sextò denique Patres frequenter declarant solum Deum operari gratiam interiùs, excludendo Sacramenta ; ut patet ex *Aug. Epist. 23. ad Bonifacium, Hieronymus, Basilio, & aliis.* Quod et si alii explicent velut dictum de causalitate principali, quæ soli Deo competat : tamen in rigore plus importat modus iste loquendi, qui in rigore non subsisteret, si Sacramenta essent physica instrumenta gratiæ : quemadmodum simpliciter falsum est, actus supernaturales produci à sola gratia aut lumine gloriæ ; et si intellectus & voluntas tantum concurrant juxta adversarios tanquam instrumenta elevata.

25.
Physica Sacramentorum causalitas non probatur, quod humanitas Christi causalitatis physice vitanda.

Nec refert I. quod humanitas Christi operabatur miracula. Nam in primis assumptum est falsum ; & eo dissimulato, non rectè fit illatio de Sacramentis : eò quòd miracula essent seu fierent mediante actionibus Christi physicis v. g. imperio & locutione illius ; ad Sacramenta autem Christus concurrat tantum moraliter ; non alia verò debet esse causalitas Sacramentorum in gratiam, quàm sit concursus Christi, tum in gratiam, tum ad ipsa Sacramenta. Deinde non debet adscribi omnis perfectio possibilis Sacramentis ; sicut potest Christo ipsi.

26.
Neque ex eo, quòd Sacramenta

Nec refert II. quòd Sacramenta debeant dici propriè dictæ causæ gratiæ, idque ut verba Scripturæ & Patrum in proprio sen-

su explicentur. Nam causa moralis est verè & simpliciter causa juxta usitatissimum loquendi modum : eò quòd licet per physicum influxum non concurrat, ita tamen se habeat, ut effectus ei meritò imputetur, & quidem aliquando magis quàm ipsi causæ physice. Sic peccator est causa suæ damnationis, Sancti dicuntur verè operari miracula ; judex verè & propriè dicitur occidere reos ; similiter causa finalis causare suum effectum.

Non refert III. quòd Patres comparent Sacramenta causis naturalibus. Sic *Cyrrillus lib. 2. in Joann. c. 42. Quemadmodum, inquit, viribus ignis intensus aqua calefacta non aliter quàm ignis urit : sic Spiritus sancti operatione ad divinam aquæ reformantur virtutem.* Nam similitudo non debet esse per omnia, sed in hoc, quòd tam infallibiliter & efficaciter, et si tantum moraliter operentur. Quod ex subjecta materia erat satis patens. Sanè nullus est, qui in terminis dicat Sacramenta physicè operari gratiam. Deinde similiter loquerentur de reviviscente Sacramento ; quod tamen etiam juxta alios non causat physicè gratiam.

Non refert IV. quòd Patres mirabiliter extollant potentiam Dei relucentem in operatione sacramentali : in eo enim eminet potentia Dei, quòd per res vilissimas tam excellentes operetur effectus, et si tantum vellet per moralia instrumenta. Sicut mirantur Patres, quòd per viles piscatores converterit Deus hujus mundi sapientes ; et si Concursus Apostolorum tantum fuerit moralis. Sicut etiam extollunt mirabilem potentiam crucis & passionis, quæ est Gentibus stultitia, Judæis scandalum, tanquam moraliter concurrat. Sicut denique extollerent potentiam Sacramenti reviviscentis, quod tamen tantum moraliter operatur. Quare infidelibus non conversis potissimum (qui de efficientia physica nil cogitant) mirabilis apparet vis ista Sacramentorum, ut sæpè vix possint induci ad credendum : uti neque Hæretici induci possunt, qui tamen hunc nostrum explicandi modum rectè norunt. Mirabile etenim est, nec nisi fide noscibile, Deum tam vilibus rebus uti ad tantum effectum, occultum & supernaturalem, infusione v. g. tantillæ aquæ super caput ad mundandam animam. Sicut etiam mirabile erat Naaman Syro, quòd in Jordane deberet pro mundatione à lepra septies tantum lavari ; quamquam aquæ istæ solum agerent moraliter, & quidem longè imperfectius, quàm Sacramenta.

Non refert V. quòd intellectus Beatorum physicè elevetur ad producendam visionem beatificam : nam certò constat in intellectu esse virtutem inchoatam, quæ possit compleri per virtutem fortio-
Deinde

Deinde visio beatifica est actus vitalis ad-
eque debet absolute juxta multos Do-
ctores, aut omnino congruebat juxta al-
ios unanimiter (exceptis Nominalibus)
physicæ entitati visionis, quod ab intel-
lectu sive potentiâ vitali realiter compro-
duceretur; hoc autem non militat in Sa-
cramentis. Denique nihil obstat intel-
lectui, quod minus, physicè concurrat ad vi-
sionem: multa tamen obstat Sacramen-
tis quod minus physicè conferantur gratiam,
patet ex antedictis.

Non refert VI. quod Deus dicatur ope-
rari gratiam in nobis per Sacramenta; non
rectè autem dicatur causa physicæ operari
per causam moralem. Nam si rectè dica-
tur operari per instrumentum physicum;
quidni similiter per instrumentum mora-
le? Sic enim Deus (utique causa physica)
nos sanctificat per passionem, & (ut
utar phrasi Tridentini sess. 6. cap. 7. & 16.
& can. 2.) donat justitiam, eamque in-
fundit per Christi meritum; convertit quo-
que peccatores per Apostolos & prædica-
tores, facit miracula per Sanctos; & (ut
in hac ipsa materia instantiam demus)
operatur gratiam per Sacramentum reviv-
ificans, quod utique tantum concurrat
moraliter. Quod autem potius mandans
dicatur occidere per mandatarium velut
physicum instrumentum, quam ipse ho-
micida per suum consulentem (quamvis
& hoc spectet ad arbitrium loquendi
modum), se potest, quia consulens non
est causa subordinata, neque instru-
mentum etiam morale ipsius occisionis; prout
mandatarius est causa subordinata & velut
instrumentum physicum mandantis.

Q U Æ S T I O III.

Quâ proportione & quo tempore
Sacramenta conferant
gratiam?

SUPPONO I. tamquam satis certum
Sacramenta nova majorem conferre
gratiam, quam vetera; si tamen aliqua ex
his gratiam ex opere operato contulerint,
ut quo supra: per Christum enim data est
gratiæ plenitudo.

Suppono II. Sacramenta diversæ spe-
ciei inter se comparata non conferre æqua-
lem gratiam: quamquam certò determi-
nari nequeat, quænam excedant. Viden-
tur tamen, ceteris paribus, Sacramenta
non iterabilia plus gratiæ conferre ob suam
non iterabilitatem: nisi quod Nonnulli
excipiunt Venerabile Sacramentum, et si
iterabile; idque ob conjecturam desump-
tam ex supereminenti illius Sacramenti
præ ceteris dignitate. Quantam autem gra-

tiam præcisè singula Sacramenta confe-
rant, est incertissimum. De quo nihil ex
ratione vel auctoritate solidè determinari
potest.

Itaque manet quæstio de Sacramentis
eiusdem speciei, v. g. an Baptismus colla-
tus Joanni, & Baptismus collatus Petro
operentur æqualem gratiam? Idem est de
reliquis.

DICO I. Non conferuntur major gratia
ex eo, quod minister sit melior aut Deo
gratior. Ita communiter Theologi: nam
sicut hostia consecrata à meliori sacerdote
non est melius Sacramentum, ita nec alia
Sacramenta ideo sunt meliora, adeoque nec
efficaciora: habent enim vim & efficaciam
omnem à Christo, cuius vices ministri
subeunt. Ita Chrysostomus Homil. De reditu suo
ex Asia, ait: Sed multi, inquit, te absente
baptizati sunt. Et quid tunc? Nihil minus habet
gratia, non claudicat donum Dei: presente me
baptizati non sunt, sed presente Christo sunt
baptizati. Idem ex Scriptura docet Augustinus
lib. 4. de Baptismo cap. 20. Et Tract. 6. in Joan.
ait: Sicut alii alius sanctiores quare
ergo si unus ab illo v. g. iusto sancto baptizetur,
alius ab alio inferioris meriti apud Deum
unum tamen & par & æquale est quod acceperunt,
nisi quia hic (scilicet Christus) est qui baptizat &
Idem habent alii Patres.

32.
In Sacra-
mentis ejus-
dem speciei
non datur
major gra-
tia ob ma-
jorem an-
ticitatem
ministri.

De gratia habituali est ratio specialis, eò
quod Deus juxta legem ordinariam non
conferat illam immediatè, nisi ob merita
personalia de condigno, vel intuitu Sacra-
mentorum aut contritionis; adeoque il-
lam non agunt ob merita aliena, vel san-
ctitatem majorem ministri. Deinde eadem
ratione dicam, ministrorum, parentum aut
aliorum merita sive preces posse filiis dor-
mientibus procurare gratiæ habitualis aug-
mentum: cum enim excessus ille gratiæ
non conferatur intuitu Sacramenti, nihil
interest, sive in Sacramento, sive extra
illud conferatur.

Verum quidem est, per devotionem
ministri, parentum vel adstantium posse ex
opere operantis impetrari aliquam gratiam
actualem; non tamen virtute Sacramenti,
sed meriti de congruo: sicut iustus potest
alteri per alia bona opera promereri de con-
gruo gratias actuales. Quo modo parentes
S. Nicolai orationibus suis ei forte merue-
runt de congruo majorem gratiam actua-
lem; quâ fiebat, ut adhuc parvulus duo-
bus hebdomadæ diebus unicâ tantum ma-
neret lactatione contentus; ut rectè expli-
cat Scotus 4. dist. 4. quæst. 7. cui proinde
doctrina Conclusioni contraria falso adscri-
bitur à quibusdam. Adde, quod et si lo-
queretur de gratia habituali: non docet tam-
en, quid de facto fiat, sed quid fieri pos-
set; ut ex verbis patet.

33.
Devotio
ministri,
parentum
vel adstan-
tium potest
impetrare
aliquam
gratiam
actualem,
non tamen
vi Sacram-
enti dan-
dam.

DICO II. Sacramenta eiusdem spe-
ciei semper conferunt æqualiter dispositis
æqualem

34.
Sacramen-
ta eiusdem
speciei æqu-